

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΣΥΝΤΑΞΗΣ

Δημιουργικότητα και συνεργασία

Andeline Dos Santos

University of Pretoria, Νότιος Αφρική

Γιώργος Τσίρης

Queen Margaret University & St Columba's Hospice Care, Ηνωμένο Βασίλειο

ΒΙΟΓΡΑΦΙΕΣ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ

Η **Andeline Dos Santos**, DMus, είναι επίκουρη καθηγήτρια μουσικοθεραπείας και η συντονίστρια έρευνας στην Σχολή Τεχνών του University of Pretoria. Υπηρετεί ως αναπληρώτρια συντάκτρια του Approaches. [andeline.dossantos@up.ac.za] Ο **Γιώργος Τσίρης**, PhD, είναι επίκουρος καθηγητής μουσικοθεραπείας στο Queen Margaret University και υπεύθυνος τεχνών στο St Columba's Hospice Care. Είναι ο ιδρυτικός αρχισυντάκτης του Approaches. [gtsiris@qmu.ac.uk]

Ιστορία δημοσίευσης:
Υποβολή 21 Οκτ. 2022
Αποδοχή 29 Οκτ. 2022
Δημοσίευση 3 Νοε. 2022

Ενώ οι δεσμεύσεις συχνά συνεπάγονται περιορισμούς της ελευθερίας (Stokes, 2006), υπάρχουν περιπτώσεις όπου η δημιουργικότητα ευδοκιμεί εν μέσω δεσμεύσεων (και ίσως ακόμη εμπνέεται από αυτές). Οι περιορισμοί, οι πιέσεις και οι αβεβαιότητες μπορεί να προσφέρουν ευκαιρίες για τη δημιουργική ανάπτυξη ιδεών και πρακτικών που είναι τόσο καινοτόμες όσο και χρήσιμες (Beghetto, 2019). Η κοινή μας στάση ως μουσικοθεραπευτές είναι σχεσιακή και αυτοσχεδιαστική. Ο αυθορμητισμός, η ευελιξία και η δημιουργική αποκριτικότητα είναι ενσωματωμένες στην πρακτική μας και στους τρόπους ύπαρξής μας στον κόσμο. Εμπειρίες όπως αυτή της πανδημίας του Covid-19 διέγειρε (και εξακολουθεί να διεγείρει) προκλήσεις, ιδίως υπό το πρίσμα της διαχείρισης των εμποδίων που μπορεί να αντιμετωπίσουν τα άτομα και οι κοινότητές τους στην πρόσβαση υπηρεσιών μουσικοθεραπείας. Κατά τη διάρκεια της ζωής και της μουσικοτροπίας μας εν μέσω της πανδημίας, χρειαστήκαμε μια ανανεωμένη αίσθηση δημιουργικότητας για να μπορέσουμε να προσαρμοστούμε και να ανταποκριθούμε σε πολλαπλές και νέες δεσμεύσεις. Ως μορφή επίλυσης προβλημάτων (Kupferberg, 2021· Treffinger κ.α., 2000), η δημιουργικότητα είναι συχνά μια άμεση ανταπόκριση στην αβεβαιότητα. Όταν, αντί να απορρίπτουμε την αβεβαιότητα, εμπλεκόμαστε με αυτήν, οι ρήξεις των προβλέψιμων μοτίβων ζωής μπορούν να προσφέρουν ανοίγματα με πλούσιο δυναμικό. Οι δημιουργικές λύσεις των περιορισμών και της αβεβαιότητας είναι αναδυόμενες και δυναμικές (Beghetto & Karwowski, 2019).

Ο Glăveanu (2013) προτείνει το πλαίσιο των πέντε «Α» της δημιουργικότητας, εστιάζοντας σε έναν Δρώντα (Actor) (ο οποίος φέρνει τα προσωπικά του γνωρίσματα στη διαδικασία εντός ενός κοινωνικού πλαισίου), στη Δράση (Action) του (τόσο ψυχολογική όσο και συμπεριφορική), στο Τέχνημα (Artifact) που δημιουργείται (εντός ενός πολιτισμικού πλαισίου παραγωγής και αξιολόγησης), στο Ακροατήριο (Audience) (συμπεριλαμβανομένων των συνεργατών, των συμμετεχόντων, των αντιπάλων, των συναδέλφων κ.ο.κ.) και στις Δυνατότητες (Affordances) (ευκαιρίες για δράση καθώς χρησιμοποιούμε ό,τι δημιουργείται). Κάθε στοιχείο είναι

αλληλένδετο. Τα τελευταία χρόνια, σε κάθε κατεύθυνση μουσικοθεραπευτικών υπηρεσιών, εκπαίδευσης, εποπτείας, συνεχιζόμενης επαγγελματικής ανάπτυξης και ερευνητικών πρωτοβουλιών, έχουμε κληθεί να εξετάσουμε εκ νέου το πώς εμπλεκόμαστε ως δρώντες, τις δράσεις που μπορούμε ή πρέπει να λάβουμε, τον τρόπο με τον οποίο διαμορφώνουμε ευέλικτες υπηρεσίες, εργαλεία, προϊόντα και χώρους, το πώς μπορούμε να αλληλοεπιδρούμε ευέλικτα με πελάτες, φοιτητές, συν-ερευνητές και συναδέλφους, και το πώς αναπτύσσουμε καινοφανείς τρόπους αξιοποίησης των δυνατοτήτων της μουσικοθεραπείας.

Το παρόν τεύχος του Approaches γιορτάζει τις δημιουργικές ανταποκρίσεις των μουσικοθεραπευτών και άλλων επαγγελματιών, αγγίζοντας και τα πέντε «Α» της δημιουργικότητας σε ένα εύρος πλαισίων. Στην αναφορά τους με τίτλο «*Θρία: Η εποπτεία μέσω Skype και το οριακό μέσα σε ένα ταξίδι για δύο*», οι Maria Radoje και Sally Pestell προσφέρουν ιδέες στους επόπτες και στους εποπτευόμενους μουσικοθεραπευτές που αλληλεπιδρούν μέσω διαδικτύου. Έχοντας προηγηθεί της πανδημίας, το καινοτόμο διαδικτυακό τους έργο αξιοποίησε τις δυνατότητες των προσεγγίσεων που βασίζονται στην Καθοδηγούμενη Νοερή Απεικόνιση και Μουσική (KNAM) για να διεγείρει φαντασιακές αντιδράσεις, αυξάνοντας με αυτό τον τρόπο την πρόσβαση σε διαφορετικά επίπεδα συνείδησης. Η αναφορά «*Παράθυρα εμπειρίας φοιτητριών μουσικοθεραπείας κατά τη διάρκεια του Covid-19*» των Nuse, Meyer, Mattison, Smith και McPhee, παρουσιάζει τις εμπειρίες των συγγραφέων σχετικά με τη μουσικοθεραπευτική τους εκπαίδευση κατά τη διάρκεια της πανδημίας σε τρεις διαφορετικές χώρες. Ενώ αντιμετώπισαν «θλίψη, απώλεια και λήθαργο», συνάντησαν επίσης «νέα ενέργεια και ευκαιρίες» (ελεύθερη μετάφραση, σ. 23). Η Amy Clements-Cortés εξετάζει τις βέλτιστες πρακτικές για συνέδρια και εκπαίδευση μέσω του διαδικτύου, εστιάζοντας στο Διαδικτυακό Συνέδριο για τη Μουσικοθεραπεία (Online Conference for Music Therapy, OCMT). Η Clements-Cortés έχει συμμετάσχει ετησίως στο OCMT από την έναρξή του το 2011, και εξηγεί πώς τα διαδικτυακά συνέδρια φέρουν οφέλη και προκλήσεις (όπως η διατήρηση της εμπλοκής των συμμετεχόντων, η παροχή ευκαιριών για επαγγελματικές γνωριμίες και δικτύωση, η εξυπηρέτηση διαφορετικών ατόμων και η εξασφάλιση ισότιμης πρόσβασης) που απαιτούν συνεχείς δημιουργικές λύσεις.

Αυτό το τεύχος παρουσιάζει επίσης διάφορες αναφορές οι οποίες καταδεικνύουν δημιουργικές προσεγγίσεις στη μουσικοθεραπευτική πράξη. Ενώ η KNAM τυπικά προσφέρεται δια ζώσης, αυτό δεν κατέστη πάντοτε εφικτό κατά τη διάρκεια του Covid-19. Ως αποτέλεσμα, ορισμένοι θεραπευτές KNAM έχουν μεταβεί στην παροχή υπηρεσιών μέσω διαδικτύου, και μερικοί έχουν αρχίσει να διερευνούν τη δημιουργία πόρων αυτοφροντίδας για συγκεκριμένες ομάδες πελατών. Ο Martin Lawes αναφέρεται στη δημιουργία ενός μέσου αυτοβοήθειας βάσει της μεθόδου KNAM για άτομα με ήπια ή μέτρια συμπτώματα της νόσου Covid-19. Ο Lawes περιγράφει πως δημιούργησε ένα ηλεκτρονικό μέσο που συμπεριλαμβάνει το έργο *Spiegel im Spiegel* του Part με ηχογραφημένη αφήγηση, λαμβάνοντας υπόψιν προσεκτικά τις ιδιαίτερες ανάγκες των ασθενών με Covid-19, όπως οι αναπνευστικές δυσκολίες. Στην αναφορά τους «*Μαζί στον Ήχο [Together in Sound]: Ομάδες μουσικοθεραπείας για άτομα με άνοια και τους συνοδούς τους – διαδικτυακή μεταφορά των συνεδρίων ως ανταπόκριση στην πανδημία*», η Molyneux και οι συνάδελφοί της μελετούν τον τρόπο με τον οποίο θα μπορούσαν να αναπαράγουν πολλά από τα χαρακτηριστικά των δια ζώσης συνεδρίων, μεταβαίνοντας παράλληλα σε συνεργατικές διαδικτυακές ομαδικές διαδικασίες. Η Marianne Rizkallah γράφει για την ανάπτυξη της τηλεφωνικής υπηρεσίας υποστήριξης του

North London Music Therapy για το προσωπικό της Εθνικής Υπηρεσίας Υγείας κατά τη διάρκεια της πανδημίας Covid-19, και αναλογίζεται τη σημασία της υπηρεσίας αυτής για το επάγγελμα της μουσικοθεραπείας. Ακόμη, η Lorraine McIntyre αναφέρεται στην προσαρμογή της πρακτικής της κατά τη διάρκεια της πανδημίας του Covid-19, ιδίως σε σχέση με τη διεξαγωγή διαδικτυακών συνεδριών μουσικοθεραπείας σε ένα καταφύγιο στην Αγγλία για γυναίκες που είχαν διασωθεί από κύκλωμα εμπορίας ανθρώπων. Η McIntyre κλήθηκε να αναδιαμορφώσει τη δομή των συνεδριών, τις στρατηγικές συναισθηματικής εμπειρίας, τις συνεργασίες με άλλα μέλη του προσωπικού και τις επικοινωνιακές προσεγγίσεις. Εκτός από τις προαναφερθείσες δημοσιεύσεις που αποτελούν ένα ειδικό αφιέρωμα στη διαδικτυακή μουσικοθεραπεία, αυτό το τεύχος συμπεριλαμβάνει μια συνέντευξη μεταξύ των Michael Bakan και Kenneth Aigen, ένα εύρος βιβλιοκριτικών και τρία διαφορετικά άρθρα από την Cynthia Colwell, τους Hwang και Bunt, και τον Enrico Curreri.

Τα περιεχόμενα του ειδικού αφιέρωματος, παράλληλα με άλλες πρόσφατες δημοσιεύσεις στο Approaches (π.χ. Chandler & Maclean, 2022· Lotter et al., 2022), αντικατοπτρίζουν την ανταπόκριση του περιοδικού στην πανδημία. Από το 2020, ενθαρρύνουμε ενεργά την υποβολή κειμένων από επαγγελματίες, ερευνητές και φοιτητές οι οποίοι καταγράφουν και διερευνούν τις επιπτώσεις της πανδημίας στην μουσικοθεραπεία, σε τοπικό, εθνικό και διεθνές επίπεδο. Καθώς οι τρόποι που ζούμε με το Covid-19 αλλάζουν με την πάροδο του χρόνου, τέτοιες δημοσιεύσεις προσφέρουν πολύτιμες γνώσεις που τροφοδοτούν τη συνεχή ανάπτυξη της τεχνολογίας στη μουσικοθεραπευτική πράξη, την εποπτεία και την εκπαίδευση, διερευνούν δεοντολογικούς προβληματισμούς και υποδεικνύουν νέες αναδυόμενες πρακτικές και ερευνητικές προσεγγίσεις.

Κλείνοντας, είμαστε στην ευχάριστη θέση να μοιραστούμε ορισμένα καλά νέα. Τους τελευταίους μήνες, συνάψαμε μια συνεργασία μεταξύ του Approaches και του Queen Margaret University (QMU) στο Εδιμβούργο. Βασιζόμενο στη μακροχρόνια σχέση του πανεπιστημίου ως χορηγού του Approaches και στις κοινές αξίες μεταξύ των δύο οργανισμών, το QMU αποτελεί πλέον το επίσημο συνεργαζόμενο πανεπιστήμιο και φορέα φιλοξενίας του περιοδικού. Ευχαριστούμε θερμά τους Brendan McCormack, Philippa Derrington, Fiona Coutts, Richard Butt, Barbara Burgess και άλλους συναδέλφους στο QMU και το Edinburgh Diamond για αυτήν την σύμπραξη που ενδυναμώνει την υποδομή του Approaches και προωθεί την πολιτική ανοικτής πρόσβασης στο πεδίο. Το 2023, ο ιστότοπος του περιοδικού θα αλλάξει καθώς θα μεταβούμε σε μια πλατφόρμα του λογισμικού Open Journal System (OJS). Η εξέλιξη αυτή θα συνδυαστεί με την ανάπτυξη νέων διαδικτυακών πόρων και πρωτοβουλιών εντός του Approaches.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Beghetto, R. A. (2019). Structured uncertainty: How creativity thrives under constraints and uncertainty. Στο C. Mullen (Επιμ.), *Creativity under duress in education?* (σσ. 27-40). Springer.
- Beghetto, R. A., & Karwowski, M. (2019). Unfreezing creativity: A dynamic micro-longitudinal approach. Στο R. Beghetto & G. E. Corazza (Επιμ.), *Dynamic perspectives on creativity* (σσ. 7-25). Springer.
- Chandler, G., & Maclean, E. (2022). "There has probably never been a more important time to be a music therapist": Exploring how three music therapy practitioners working in adult mental health settings in the UK experienced the first year of the Covid-19 pandemic. *Approaches: An Interdisciplinary Journal of Music Therapy*, 1-26.
- Glăveanu, V. P. (2013). Rewriting the language of creativity. The five A's framework. *Review of General Psychology*, 17(1), 69-81. <https://doi.org/10.1037/a0029528>
- Kupferberg, F. (2021). *Constraints and creativity: In search of creativity science*. Cambridge University Press.
- Lotter, C., Mattison, N., Shroeder, C., & Pollard, A. (2022). Frontline Support: Responding to the COVID-19 mental health crisis in South Africa through online arts and music therapy. *Approaches: An Interdisciplinary Journal of Music Therapy*, 1-19.
- Stokes, P. D. (2006). *Creativity from constraints: The psychology of breakthrough*. Springer.
- Treffinger, D. J., Isaksen, S. G., & Dorval, K. B. (2000). *Creative problem solving: An introduction* (3^η έκδοση). Prufrock Press.